

Brottspåföljd, ordlista för diskussion med barnet

Ordlistan har utarbetats som hjälp för att prata med barn om frågor i anslutning till fängelsestraffet. Vi har försökt beskriva orden på ett förståeligt sätt för barnet, men modifiera dem gärna med beaktande av barnets ålder.

Kanske lär du dig något nytt själv, så att du bättre kan svara på barnets frågor.

Det är bra att kontrollera vilka regler, instruktioner och råd som gäller i varje fängelse på webbplatsen rikosseuraamus.fi eller med fängelsepersonalen.

BROTT: När någon agerar felaktigt, mot lagen, begås ett brott. Några exempel är om man skadar någon, tar något som tillhör någon annan eller inte följer de allmänna regler som finska staten har fastställt.

UNDERSÖKNING: När polisen misstänker att någon har gjort något brottsligt börjar man undersöka ärendet. Polisen utreder vad som hänt, det vill säga om det är fråga om ett brott.

DOM, STRAFF: Om utredningarna visar att personen har begått ett brott, inleds en rättegång. Om det även under rättegången konstateras att ett brott har begåtts, fastställs ett straff eller en dom. I domen förklaras hur den ska genomföras och hur länge personen måste sitta i fängelse.

FÄNGELSE: Straffet sker i fängelse och gärningsmannen som sitter i fängelse kallas för fånge. Det finns slutna och öppna fängelser med olika verksamhet och regler. Olika fängelser har något olika regler för hur man ska agera och vad man får göra. Reglerna skiljer sig ganska mycket från hemmets regler.

SLUTET/ÖPPET FÄNGELSE: Slutna fängelser har höga staket runt omkring och alla dörrarna är låsta. Där finns stränga regler för vad man får göra och när. Det är svårt att ringa därifrån eftersom det endast finns

en telefon per våning. Straffet börjar ofta i ett slutet fängelse och senare kan man få komma till ett öppet fängelse.

ÖPPNA FÄNGELSER ser ofta ut som skolbyggnader eller radhus. Det finns inga staket i öppna fängelser och man kan röra sig friare inom ett visst område. I öppna fängelser kan man arbeta utanför fängelset. I ett öppet fängelse har alla egna telefoner, så det är enklare att ringa hem. I fängelsets telefoner finns varken internet eller whats app och man kan inte skicka bilder via dem.

AVTJÄNANDE AV STRAFF: Med varje fånge upprättas en plan för vad personen ska göra i fängelset. Planen kan omfatta till exempel arbete, studier eller samtal. I många fängelser finns verkstad, gym, bibliotek, liten butik och kapell. För varje dag finns ett schema för sysslorna i fängelset. På schemat står till exempel tiderna för väckning, måltider, arbete, biblioteksbesök, motionspass och möten. Se mer här: www.krits.fi/tietoa/lasten-sivut/vangin-paiva/

CELL: Cellen är fångens eget rum eller ett rum som delas med en annan fånge. I cellen finns åtminstone säng, skrivbord, garderob, toalett och många har även egen dusch.

INSTRUKTÖR/VAKT: I fängelset arbetar instruktörer och vakter som hjälper fångarna att agera enligt fängelsets dagliga program. Vakterna och instruktörerna ser till att fängelsets regler följs och till exempel att ingen blir trakasserad. Fångarna kan fråga vakterna och instruktörerna om råd och diskutera med dem.

BESÖK: På fängelset kan man besöka pappan/mamman och anhöriga under bestämda besökstider. Slutna fängelser har strängare regler gällande till exempel vad man får ha med sig. Besökarna får inte ha med sig något att äta till besöket, utan fångarna köper själva sin mat i fängelsebutiken. Man får inte heller ha med vassa föremål eller pengar. Vid porten går man igenom en metalldetektor som piper om man har med sig föremål av metall. Alla medhavda saker ska visas upp vid porten till vakterna, som avgör om de får ges till fången. Ofta får man lämna sakerna till vakterna som ger dem till fångarna efter besöket.

Det finns olika slags besök. Det finns besök där flera fångar träffar sina anhöriga i ett gemensamt **stort utrymme** med ett plexiglas mellan borden. På bordet finns ofta även en telefonlur för att bättre kunna höra vad den andra säger. Vid dessa besök är det förbjudet att röra varandra och vakterna kontrollerar att reglerna följs.

Det finns även **"plexibesök"** som sker i ett separat rum med ett plexiglas ända upp till taket. Där finns inga andra fångar eller vakter.

Vid besöken mellan föräldrar och barn kan den vuxna och barnet hålla varandras händer eller kramas om man så önskar. Där finns även några leksaker och annat att göra under besöket.

Vid familjebesöken är man tillsammans med sina anhöriga. Platsen för familjebesök ser ofta ut som en liten bostad. Där kan finnas ett badrum, toalett, kök och soffa samt mer leksaker och annat att göra. Vissa familjebesök kan inkludera övernattnings och lek utomhus.

FÄNGELSEHUND: Vid fängelseporten tas besökarna ibland emot av en snäll arbetshund som luktar på kläder, väskor och medhavda saker. Hunden är tränad att känna lukten av sådana saker som man inte får ta med till fängelset. Hunden arbetar med sin nos och sina tassor och får inte klappas under arbetstiden.

PERMISSION: När man har suttit i fängelse tillräckligt länge, kan man ansöka om permission för att till exempel hälsa på hos familjen. Då ringer fängelsepersonalen till hemmet för att fråga om permissionsplanerna. Man måste följa reglerna även om man är på permission. Man får till exempel inte konsumera alkohol eller andra droger på permissionen och inte heller åka till platser som inte avtalats i förväg. Om fången inte följer reglerna, utreder fängelsepersonalen saken och påföljderna.

FRIHET PÅ PROV: När domen/straffet närmar sig sitt slut kan det finnas möjlighet att placeras i frihet på prov och avtjäna resten av straffet hemma. Under provperioden måste man till exempel arbeta, studera eller sköta sina personliga ärenden. Även då är alkohol och andra rusmedel förbjudna. Om en fånge beviljas frihet på prov hemma, kan en arbetare komma hem och fråga vad du tycker om det. Efter fängelset har fången många nya saker framför sig, så ibland är det bra om han eller hon först bor i en separat bostad för att öva på dessa.

FOTBOJA: När en fånge beviljas frihet på prov eller är på permission från en öppen anstalt får han eller hon en fotboja. Med den kan man övervaka att fången följer reglerna om var han eller hon får vara. Fången får även en telefon som han eller hon måste svara i när det ringer. Fången måste bära med sig telefonen hela tiden. Om fången bryter mot reglerna kan han eller hon hamna i fängelse igen. Fotbojan är svart och ser ut ungefär som en sportklocka. Man får inte ta av den själv, men man kan simma och basta med den.

Mer information till barn hittar du här:
www.krits.fi/tietoa/lasten-sivut/